

**KOMENTARI SAVETA STRANIH INVESTITORA NA NACRT PRAVILNIKA
O USLOVIMA DODELE I KORIŠĆENJA RADIOFREKVENCIJSKOG SPEKTRA**

19. 4. 2024.

1. PREDLOG

Relevantni član: Član 1. – Predmet uređivanja

Članom 1. Nacrta Pravilnika o uslovima dodele i korišćenja radiofrekvencijskog spektra (u daljem tekstu: „Nacrt Pravilnika“) između ostalog se propisuje da se ovim pravilnikom uređuju uslovi koji omogućavaju zajedničko korišćenje i postavljanje infrastrukture i zajedničko korišćenje i pristup radiofrekvencijskom spektru i obaveza nacionalnog rominga.

Međutim, u daljem tekstu Nacrta Pravilnika nisu ove teme.

Članom 102. stav 13. Zakona o elektronskim komunikacijama propisano je da Regulator može prilikom utvrđivanja uslova iz stava 12. ovog člana, vodeći računa o delotvornosti i efikasnosti korišćenja radiofrekvencijskog spektra, a uzimajući u obzir pravila o zaštiti konkurencije koja su uređena posebnim propisima, da omogući imaocu pojedinačne dozvole sledeće:

- 1) zajedničko korišćenje radiofrekvencijskog spektra, odnosno pasivne ili aktivne infrastrukture neophodne za korišćenje radiofrekvencijskog spektra;
- 2) zaključi ugovor o nacionalnom romingu na tržišnoj osnovi;
- 3) zajedničko postavljanje infrastrukture za pružanje mreža ili usluga korišćenjem radiofrekvencijskog spektra.

Dodatno, stavom 21. tačka 8) istog člana propisano je da Regulator bliže uređuje uslove dodele i korišćenja radiofrekvencijskog spektra, a koji naročito sadrže, uslove koji omogućavaju zajedničko korišćenje i postavljanje infrastrukture i zajedničko korišćenje i pristup radiofrekvencijskom spektru.

KOMENTAR / PREDLOG IZMENE:

Imajući u vidu navedeno, a posebno činjenicu da je kao predmet Nacrta Pravilnika predviđeno i pitanje zajedničkog korišćenja i postavljanja infrastrukture i zajedničkog korišćenja i pristupa radiofrekvencijskom spektru, smatramo da je neophodno ovo pitanje detaljnije regulisati samim Nacrtom Pravilnika ili obrisati deo predmetne odredbe ukoliko će ovo pitanje biti rešeno posebnim Pravilnikom.

Članom 1. Nacrta Pravilnika je takođe predviđeno da pravilnik uređuje i način i uslove evidentiranja radio-stanica i dostavljanja tehničkih i drugih podataka o određenim vrstama radio-stanica, s tim što je propušteno da se doda preostali deo teksta tačke 11) stava 21. člana 102 ZEK-a: „kada je to neophodno radi zaštite od smetnji i sprovođenja kontrole korišćenja radiofrekvencijskog spektra“, što smatramo važnim za razradu odredaba člana 35. i 36. Nacrta Pravilnika.

2. PREDLOG

Relevantni član: Član 35. Postupak evidentiranja radio-stanica

Odredbom člana 35. Nacrta pravilnika propisano je da zahtev za evidentiranje radio-stanica u javnoj mobilnoj i/ili fiksnoj elektronskoj komunikacionoj mreži podnosi imalac pojedinačne dozvole, koja je

izdata na osnovu sprovedenog postupka javnog nadmetanja, na uredno popunjenom Obrascu ERS, koji je dat u Prilogu 4, pravilnika. Takođe, uz zahtev za evidentiranje radio-stanica dostavljaju se i podaci za sve radio-stanice u javnoj mobilnoj i/ili fiksnoj elektronskoj mreži, u formi tabele koja je data u Prilogu 4, pravilnika, i u kojoj je definisan skup tehničkih i drugih parametara koje je potrebno dostaviti. Regulator razmatra dostavljeni zahtev za evidenciju radio-stanica, analizira podatke o radio-stanicama i upoređuje ih sa postojećim podacima za radio-stanice, koje su deo registra evidentiranih radio-stanica.

Nakon što utvrdi da su ispunjeni uslovi za evidentiranje radio-stanica, Regulator priprema i korisniku dostavlja obaveštenje, koje sadrži: broj radio-stanica koje se prvi put evidentiraju, broj radio-stanica na kojima su izvršene izmene parametara, iznos takse za evidentiranje radio-stanica i uputstvo za uplatu iste, kao i zahtev za dostavljanje drugih podataka od značaja u postupku evidentiranja radio-stanica, ukoliko za iste postoji potreba. Pod izmenom parametara iz stava 4. ovog člana, podrazumeva se izmena jednog ili više sledećih parametara radio-stanice: azimut antene, visina antene, ugao širine glavnog snopa antene, ukupni tilt antene, dobitak antene, vrednost snage. Svi navedeni parametri su dati u tabeli, koja sadrži podatke za evidentiranje radio-stanica, iz Priloga 4,. Regulator donosi odluku o evidentiranju radio-stanica, nakon izvršenog plaćanja takse za evidentiranje radio-stanica, kao i dostavljenih drugih podataka, ukoliko je njihovo dostavljanje traženo. Regulator odluku iz prethodnog stava ovog člana, donosi u roku od 10 dana od dana prijema urednog zahteva i takse plaćene u iznosu koji je obračunat prema navedenom zahtevu.

Odredbom člana 102. stav 21. tačka 11) ZEK- a, propisano je da Regulator bliže uređuje način i uslove evidentiranja radio-stanica i dostavljanja tehničkih i drugih podataka o određenim vrstama radio-stanica, kada je to neophodno radi zaštite od smetnji i sprovođenja kontrole korišćenja radiofrekvencijskog spektra. Takođe, odredbom člana 24. stav 2. ZEK-a propisano je da se na postupak odlučivanja o pravima i obavezama privrednih subjekata i korisnika primenjuju odredbe zakona kojim se uređuje opšti upravni postupak.

KOMENTAR / PREDLOG IZMENE:

Postupak predložen članom 35. Nacrta pravilnika ima karakter davanja dozvole donošenjem odluke na zahtev u upravnom postupku, koja ima konstitutivno dejstvo. Podsećamo da je, za razliku od prethodno važećeg ZEK-a, novim ZEK-om propisano samo evidentiranje, budući da je nepotrebno davati dozvolu za korišćenje radiofrekvencijskog spektra za koji je već data pojedinačna dozvola po javnom nadmetanju. Regulator bi jedino u slučaju postojanja štetnih smetnji ili postojanja nepravilnosti u korišćenju radiofrekvencijskog spektra mogao doneti zaključak o odbijanju prijave za evidentiranje radio-stanice sa uputstvom o potrebnim korekcijama. U ostalim slučajevima bi Regulator doneo zaključak, odnosno potvrdio o evidentiranju radio-stanice, odnosno o korišćenju određenog radiofrekvencijskog spektra na određenoj lokaciji.

Smatramo takođe da nije uputno propisivati diskreciju Regulatora da u svakom pojedinačnom slučaju odlučuje da li će i šta dodatno od podataka da zahteva, kako bi se izbegla nepredvidivost poslovanja privrednih subjekata, neujednačenost primene propisa, moguća diskriminacija, kao i otežan monitoring kroz agregiranje podataka iz elektronske evidencije o radio-stanicama i korišćenju radiofrekvencijskog spektra, koji je predviđen članom 116 ZEK-a.

Stoga predlažemo da se propiše postupak evidentiranja radio-stanica koji ima deklarativno dejstvo i uspostavljanje predefinisane elektronske evidencije radio-stanica, koja bi bila dostupna i privrednim subjektima (u smislu ZEK) i regulatoru. U takvom slučaju evidencija bi sadržala unapred propisane podatke o svim radio stanicama iz koje bi regulator mogao da analizira podatke o tehničkim parametrima korišćenog radiofrekvencijskog spektra na postojećim, prethodno evidentiranim radio-

stanicama, sa onima na novoprijavljenoj radio stanici, i tako efikasnije predvidi eventualne štetne smetnje, odnosno kontroliše korišćenje radiofrekvencijskog spektra.

Imajući u vidu napred navedeno, predlažemo izmenu člana 35. i drugačiji postupak evidentiranja radio-stanica.

Predlog izmene člana 35:

“Imalac pojedinačne dozvole, koja je izdata na osnovu sprovedenog postupka javnog nadmetanja, dostavlja Regulatoru podatke za evidentiranje radio-stanica u javnoj mobilnoj i/ili fiksnoj elektronskoj komunikacionoj mreži u elektronskoj formi na obrascu (u daljem tekstu: Tabela) koja je data u Prilogu 4, koji je sastavni deo ovog pravilnika, i u kojoj je definisan skup tehničkih i drugih parametara koje je potrebno evidentirati.

Regulator analizira podatke dostavljene u Tabeli iz stava 1. ovog člana i u roku od osam dana zaključkom obaveštava podnosioca ukoliko postoje štetne smetnje ili nepravilnosti u korišćenju radiofrekvencijskog spektra, sa zahtevom za izmenu jednog ili više parametara radio-stanice.

Pod izmenom parametara iz stava 2. ovog člana, podrazumeva se izmena jednog ili više sledećih parametara radio-stanice: azimut antene, visina antene, ugao širine glavnog snopa antene, ukupni tilt antene, dobitak antene, vrednost snage. Svi navedeni parametri su dati u tabeli, koja sadrži podatke za evidentiranje radio-stanica, iz Priloga 4, koji je sastavni deo ovog pravilnika.

Regulator donosi zaključak o evidentiranju radio-stanice u elektronskoj formi u roku od deset dana od dostavljanja Tabele kada utvrdi da ne postoje štetne smetnje niti nepravilnosti u korišćenju radiofrekvencijskog spektra.

Regulator u skladu sa članom 116. Zakona na svojoj internet stranici vodi javno dostupnu elektronsku evidenciju radio-stanica i korišćenog radiofrekvencijskog spektra.”

3. PREDLOG

Relevantni član: Član 36. Ispunjenost uslova za korišćenje izvora nejonizujućeg zračenja

Članom 36 Nacrta Pravilnika se propisuje obaveza operatora da dostavlja rešenje nadležnog organa odgovornog za sprovođenje postupka procene uticaja na životnu sredinu, odnosno broj zahteva o odlučivanju o potrebi procene uticaja, ukoliko rešenje još nije doneto.

Član 98 Zakona o elektronskim komunikacijama:

„Regulator podstiče usklađivanje korišćenja radiofrekvencijskog spektra za elektronske komunikacione mreže i usluge, vodeći računa o obavezi delotvornog i efikasnog korišćenja radiofrekvencijskog spektra i pogodnostima za potrošače, uzimajući u obzir odgovarajuću odluku Evropske unije o regulatornom okviru za politiku radiofrekvencijskog spektra na sledeći način:

...

8) doslednim i predvidivim načinom odobravanja korišćenja radiofrekvencijskog spektra u pogledu zaštite zdravlja ljudi od delovanja nejonizujućeg zračenja, a koje je uređeno posebnim propisima.“

KOMENTAR / PREDLOG IZMENE:

Zaštita od nejonizujućih zračenja uređena posebnim propisima, koji su u nadležnosti Ministarstva za

zaštitu životne sredine. Regulator u skladu sa ZEK može u sprovođenju stručnog nadzora obavestiti nadležnu inspekciju ako utvrdi prekoračenje graničnih vrednosti nejonizujućih zračenja. Stoga sugerišemo da se briše predloženi član 36. Nacrta Pravilnika.

Mišljenjem tadašnjeg Ministarstva kulture, informisanja i informacionog društva 110-00-25/2011-06 od 23. juna 2011. godine se potvrđuje i opravdava dosadašnja praksa kada su u pitanju mobilni operatori, iako je i prethodno važeći Zakon o elektronskim komunikacijama propisivao slične odredbe u smislu obaveza regulatora.

Dodatno napominjemo da je Ministarstvo informisanja i telekomunikacija podnelo Ministarstvu zaštite životne sredine inicijativu za usklađivanje sa regulativom EU propisa, koji se odnose na nejonizujuće zračenje i procenu uticaja na životnu sredinu, a primenjuju se na postavljanje radio baznih stanica. Kao prvi korak Ministarstvo za zaštitu životne sredine je ove godine izdalo *Instrukciju*¹ prema kojoj za radio-bazne stanice ne treba raditi studiju o proceni uticaja na životnu sredinu.

U skladu sa navedenim, potrebno je brisati kolone iz tabele koje se odnose na životnu sredinu AK-AO.

4. PREDLOG

Relevantni član: Član 39. Brisanje evidentiranih radio-stanica

Članom 39. Nacrta Pravilnika o uslovima dodele i korišćenja radiofrekvencijskog spektra (u daljem tekstu: „**Nacrt Pravilnika**“) propisano je da Regulator briše evidentiranu radio-stanicu iz registra evidentiranih radio-stanica ukoliko utvrdi da:

- 1) nisu ispunjeni uslovi u pogledu zaštite zdravlja ljudi od delovanja nejonizujućeg zračenja;
- 2) su prilikom podnošenja zahteva za evidentiranje radio-stanice dostavljeni netačni podaci.

Stavom 2. propisano je da Regulator donosi odluku o brisanju evidentirane radio-stanice iz registra evidentiranih radio-stanica, i o tome obaveštava imaoca pojedinačne dozvole, koja je izdata na osnovu sprovedenog postupka javnog nadmetanja, a na čiji zahtev je radio-stanica evidentirana.

KOMENTAR / PREDLOG IZMENE:

Smatramo da predmetna odredba nije u skladu sa odredbama Zakona o elektronskim komunikacijama. Naime, članom 51. stavom 1. Zakona o elektronskim komunikacijama propisano je da u svrhu obavljanja kontrole radiofrekvencijskog spektra, Regulator meri nivo elektromagnetskog polja za elektronske komunikacione mreže, pripadajuća sredstva, elektronsku komunikacionu opremu, radio-opremu i terminalnu opremu. Stav 2. istog člana predviđa da ukoliko se prilikom merenja iz stava 1. ovog člana utvrdi da postoji prekoračenje graničnih nivoa utvrđenih posebnim propisima, Regulator je dužan da to prijavi nadležnoj inspekciji.

Članom 161. stav 5. tačka 4) i tačka 6) ZEK-a propisano je u postupku stručnog nadzora ovlašćeno lice ima pravo i obavezu da kontroliše i ispunjenost tehničkih zahteva za elektronsku komunikacionu opremu i radio-opremu, uključujući tehničke zahteve za presretanje komunikacija i pristup zadržanim podacima, kao i vršenje poslova merenja i ispitivanja iz člana 167. ovog zakona.

¹ Instrukcija o primeni odredaba članova 8-10. Zakona o proceni uticaja na životnu sredinu („Službeni glasnik RS“, br. 135/04 i 36/09) u vezi sa članom 6. Pravilnika o izvorima nejonizujućeg zračenja od posebnog interesa, vrstama izvora, načinu i periodu njegovog ispitivanja („Službeni glasnik RS“, broj 104/09) na postavljanje baznih radio-stanica mobilne telefonije

Dodatno, stavovima 6, 7. i 8. člana 161. ZEK-a propisano je da:

Ako u vršenju stručnog nadzora Regulator utvrdi nepravilnosti, nedostatke ili propuste u primeni ovog zakona i propisa donetih na osnovu njega, o tome obaveštava nadziranog subjekta i određuje mu rok u kome je dužan da ih otkloni.

Rok iz stava 6. ovog člana ne može biti kraći od osam dana od dana prijema obaveštenja, osim u slučajevima koji zahtevaju hitno postupanje.

Ako Regulator utvrdi da nadzirani subjekat nije, u ostavljenom roku, otklonio utvrđene nepravilnosti, nedostatke ili propuste u primeni ovog zakona i propisa donetih na osnovu njega, podnosi prijavu inspekciji.

S tim u vezi, članom 166. stav 1. tačka 2) alineja 2) ZEK-a propisuje da ako se u vršenju inspekcijskog nadzora utvrde nezakonitosti u primeni ovog zakona i propisa donetih na osnovu njega, inspektor je ovlašćen da donese rešenje kojim preduzima privremene mere, uključujući određivanje zabrane rada elektronske komunikacione opreme i terminalne opreme, pečaćenja i oduzimanja elektronske komunikacione opreme, radio-opreme i terminalne opreme ili dela opreme, naročito ako se utvrdi da rad elektronske komunikacione opreme predstavlja neposredno i ozbiljnu pretnju javnog bezbednost ili ugrožava životnu sredinu.

Imajući u vidu navedeno, predlažemo da se naziv člana 39. Nacrta Pravilnika promeni tako da glasi: „**Evidentiranje zabrane rada i brisanje evidentiranih radio-stanica**“, tako da isto glasi:

„Regulator evidentira zabranu rada radio-stanice ukoliko:

- 1) se u postupku inspekcijskog nadzora iz člana 163. Zakona o elektronskim komunikacijama utvrdi da rad radio-stanice predstavlja neposrednu i ozbiljnu pretnju javnoj bezbednosti i ugrožava životnu sredinu, te je određena mera zabrane rada radio-stanice;
- 2) su prilikom podnošenja zahteva za evidentiranje radio-stanice dostavljeni netačni podaci.

Regulator donosi zaključak o brisanju evidentirane radio-stanice iz registra evidentiranih radio-stanica po isteku perioda na koji je izdata pojedinačna dozvola za korišćenje radio-frekvencija za radio-stanicu.“

5. PREDLOG

Relevantni član: Član 45. – Prelazne i završne odredbe

Član 45. stav 2. propisano je da imalac pojedinačne dozvole, koja je izdata na osnovu sprovedenog postupka javnog nadmetanja za radio-stanice, a za koje je pribavio pojedinačnu dozvolu za korišćenje radio-frekvencija, odnosno radiofrekvencijskog spektra u skladu sa odredbama Zakona o elektronskim komunikacijama („Službeni glasnik RS”, br. 44/10, 60/13 – US, 62/14 i 95/18 – dr. zakon), u obavezi je da, u postupku evidentiranja radio-stanica, podatke za ove radio-stanice dostavi Regulatoru, kao i da za svaku radio stanicu navede broj pojedinačne dozvole i datum njenog prestanka važenja. Stavom 3. propisano je da za evidentiranje radio-stanica, iz stava 2. ovog člana, neće se plaćati taksa za evidentiranje radio-stanica do isteka perioda na koji je pojedinačna dozvola za korišćenje radio-frekvencija, odnosno radiofrekvencijskog spektra izdata, odnosno do izmene tehničkih parametara za radio-stanice.

KOMENTAR / PREDLOG IZMENE:

Smatramo da navedeni stav nije u skladu sa prelaznim i završnim odredbama Zakona o elektronskim

komunikacijama i predstavlja preveliko opterećenje za operatore, posebno imajući u vidu činjenicu da Regulator raspolaže svim informacijama koje se odnose na radio-stanice za koje su imao pojedinačnih dozvola pribavili pojedinačne dozvole za korišćenje radio-frekvencija, odnosno radiofrekvencijskog spektra u skladu sa odredbama Zakona o elektronskim komunikacijama („Službeni glasnik RS”, br. 44/10, 60/13 – US, 62/14 i 95/18 – dr. zakon).

Naime, članom 176. stav 2. Zakona o elektronskim komunikacijama propisano je da Regulator, po službenoj dužnosti, evidentira imaoce licenci i pojedinačnih dozvola iz stava 1. ovog člana u evidenciji privrednih subjekata, u roku od šest meseci od dana stupanja na snagu ovog zakona.

Dodatno, članom 179. stav 1. Zakona o elektronskim komunikacijama propisano je da se postupci koji su započeti do stupanja na snagu ovog zakona okončavaju u skladu sa propisima po kojima su započeti.

Imajući u vidu navedeno, predlažemo da se stav 2. preformuliše, tako da isti glasi:

„Regulator će po službenoj dužnosti izvršiti evidentiranje imaoce pojedinačne dozvole, koja je izdata na osnovu sprovedenog postupka javnog nadmetanja za radio-stanice, a za koje je pribavio pojedinačnu dozvolu za korišćenje radio-frekvencija, odnosno radiofrekvencijskog spektra u skladu sa odredbama Zakona o elektronskim komunikacijama („Službeni glasnik RS”, br. 44/10, 60/13 – US, 62/14 i 95/18 – dr. zakon), kao i podatke za ove radio-stanice, koje uključuju i podatke o broju pojedinačne dozvole i datumu njenog prestanka važenja, i to u roku od šest meseci od dana stupanja na snagu ovog Pravilnika.

U slučaju da Regulator ne raspolaže svim neophodnim podacima za sprovođenje evidentiranja iz stava 2. ovog člana, imalac pojedinačne dozvole je u obavezi da na zahtev Regulatora, najkasnije u roku od 15 dana, dostavi Regulatoru nedostajće podatke.“

Dodatno, predlažemo da se postojeći stav 3. člana 45. Nacrta Pravilnika obriše.